

Handlingsplan

2015-2025

Enskilda avlopp

Dokumenttyp Plan	Diarienummer 2014-532 403	Fastställt Kommunfullmäktige 2015-02-23 §8
För revidering ansvarar Samhällsbyggnadschef	Uppföljning och tidplan Samhällsbyggnadschef	Dokumentet gäller Miljö- och hälsoskydds-enheten
Dokumentet gäller till och med 2015-01-01 – 2025-12-31		

Innehåll

Tillsynsstrategi för inventering av enskilda avlopp	1
Motiv	1
Mål	1
Metod.....	1
Riktlinjer för enskilda avlopp, Nordmalings kommun.....	2
Inledning	2
Miljömål	2
EU:s vattendirektiv	2
Lagstiftning och allmänna råd.....	3
Strategiska dokument	3
Skyddsnivåer	4
Avloppsanläggningar.....	5
Bedömning av befintliga anläggningar.....	6
Gemensamhetsanläggningar och gemensamma avlopp	7

1 Tillsynsstrategi för inventering av enskilda avlopp

1.1 Motiv

Det finns ca 1100 enskilda avlopp i kommunen. Flertalet är gamla och uppfyller troligen inte Naturvårdsverkets krav. De enskilda avloppen behöver alltså inventeras och åtgärdas. Utsläppen från de enskilda avloppen bidrar till en sämre miljö och risker för hälsan. De största problemen innefattar övergödning och risk för smittospridning.

Vattenmyndigheten för Bottenhavets distrikt har ålagt kommunerna att:

1. inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.
2. ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

Kommunen kommer att använda detta som underlag för var inventeringen påbörjas.

1.2 Mål

Inventering av enskilda avlopp påbörjas 2015. Alla avloppsanordningar inom kommunen ska vara inventerade senast 2022. Alla avlopp i kommunen ska ha en godtagbar standard till 2025.

1.3 Metod

Inventeringen kommer att ske i två delar. Först kommer en enkät att skickas ut där fastighetsägarna förväntas svara på frågor om sitt enskilda avlopp. Utefter det underlaget kommer sedan inventering på plats att ske. Prioritering sker i områden med många gamla avlopp. För att uppnå målet kan det max krävas att 150 fastigheter per år inventeras. Inventeringen sker mellan maj och november.

1.3.1.1 Vad händer innan

På kommunens hemsida bör information om inventeringen att finnas. Information som är relevant är: vilket område inventeras när, hur går inventeringen till, kostnader och vilken lagstiftning som gäller. Syftet bör vara att informera fastighetsägarna om vad som gäller och hur de söker tillstånd för ett nytt avlopp.

De aktuella fastighetsägarna får ett informationsbrev med enkät att fylla i och skicka tillbaka. När inventeringen startar kommer ett nytt informationsbrev med tider och avgifter. Vet fastighetsägaren att avloppsanordningen är undermålig ger denne här tillfälle att informera miljöavdelningen om detta och måste genomföra detta inom två år. På så vis undviker man inventering.

1.3.1.2 Avgifter

Normalt tas en fast avgift för inventering, eventuella telefonsamtal, rapportskrivning och restid ut. Den fasta kostnaden beräknas utifrån timtaxan för miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. 1,5 timmar anses vara en rimlig tid för detta arbete. I de fall inspektören behöver lägga mer tid på ärendet tas en extra timtaxa ut.

1.3.1.3 Vilka avlopp inventeras?

Avloppsanläggningar som är äldre än tio år inventeras. Inventering sker både på avlopp med WC inkopplat och utan.

1.3.1.4 Vad händer efter inventering?

Efter inventeringen skickas en inspektionsrapport ut till respektive fastighetsägare, där miljöinspektören informerar om avloppsanläggningen anses godkänd eller inte. I de fall anläggningen inte är godkänd informeras fastighetsägaren om att åtgärder bör ske inom två år. Om inga åtgärder vidtagits kan allmänna utskottet förbjuda utsläpp av otillräckligt renat avloppsvatten eller förelägga om åtgärder för att förbättra reningen. Föreläggandet/ förbudet börjar gälla efter ett år. Detta kan förenas med vite.

1.3.1.5 Resursbehov

För att få en effektiv inventering kommer tid avsättas för inventering. Uppföljningsarbete och inventering kommer att pågå under ca 10 år, enligt planering. Handläggningstiden för ett enskilt avlopp år 2014 beräknat till tre timmar.

2 Riktlinjer för enskilda avlopp, Nordmalings kommun

2.1 Inledning

Enligt en undersökning av Naturvårdsverket är enbart ca 60 % av de enskilda avloppen godkända enligt gällande lagkrav, dvs. längre rening än slamavskiljning. Det otillräckligt renade vattnet kan bl.a. förorsaka övergödning och risk för lokal smittspridning av till exempel dricksvattentäkter eller badvatten. Arbetet med de avlopp som inte uppfyller lagstiftningens krav och behöver rustas upp bör ske parallellt med att tydliga krav på nya anläggningar ställs.

2.2 Miljömål

Av de 16 nationella miljömål som antagits är följande intressanta för enskilda avlopp: ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård och god bebyggd miljö.

2.3 EU:s vattendirektiv

År 2015 ska alla vatten i Europa ha uppnått god ekologisk och kemisk status. I Sverige är det de fem vattenmyndigheterna som har det övergripande ansvaret för att se till att EG:s ramdirektiv för vatten genomförs i landet. Vattenmyndigheterna samordnar arbetet i sitt distrikt och fastställer relevanta miljö kvalitetsnormer, förvaltningsplaner och åtgärdsprogram. Vattendelegationen i varje distrikt beslutar inom ansvarsområdet.

Vattenmyndigheten för Bottenhavets distrikt har ålagt kommunerna att:

1. inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.
2. ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

2.4 Lagstiftning och allmänna råd

2.4.1.1 Miljöbalken

Den övergripande målsättningen med miljöbalken är en hållbar utveckling. Detta innebär bl.a. krav på resurshushållning och kretslopp.

Avloppsvatten används som samlingsnamn för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bl.a. bakterier och näringsämnen. Avloppsvatten ska enligt 9 kap. 7 § i miljöbalken avledas och renas eller tas om hand om så att olägenhet för människors hälsa eller miljö inte uppkommer. Enligt förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att släppa ut avloppsvatten i ett vattenområde som inte renats mer längre gående rening än slamavskiljning. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att ett sådant utsläpp inte kan påverka olägenheter för människors hälsa eller miljön. Med vattenområde avses, enligt miljöbalkens 11 kap. 3 §, ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

Innan man anlägger ett avlopp krävs tillstånd till miljöenheten. I vissa fall kan bara en anmälan krävas. Detta regleras i 13-15 §§ i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

2.4.1.2 Naturvårdsverkets allmänna råd 2006:7

De allmänna råden från Naturvårdsverket är en tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning. I de aktuella allmänna råden ligger vikten på funktionskrav, snarare än konstruktion. Tillsynsmyndigheten i respektive kommun bedömer vilka områden i kommunen som bör ha strängare reningskrav, dvs. hög skyddsnivå. I övriga områden bör utgångspunkten vara normal skyddsnivå. Det finns dock inget som hindrar tillsynsmyndigheten att ställa avvikande krav så länge det är motiverat. Varje bedömning görs individuellt.

Vidare finns det inga bemyndiganden för kommunerna att skriva generella föreskrifter för områden med hög skyddsnivå. Kommunen måste i varje fall enskilt fall bedöma vilka krav som är rimliga (2 kap. 7 § miljöbalken). Kommunen bör dock ta fram en lista med områden där hög skyddsnivå kan vara aktuellt, för att använda som underlag i bedömningen i varje enskilt fall.

I de allmänna råden 2006:7 finns bl.a.:

- Kriterier för vilka områden som bör skyddas med hög skyddsnivå
- Krav som tillstånds- och tillsynsmyndigheten bör ställa på avloppsanordningar, i form av grundkrav och krav vid normal och hög skyddsnivå
- Vad som bör beaktas vid lokalisering av avloppsanläggning

2.5 Strategiska dokument

- Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7)
- Naturvårdsverket – Små avlopp. Handbok till allmänna råd, 2008:3
- Åtgärdsplan Bottenhavets distrikt 2009-2015
- Förvaltningsplan Bottenhavets vattendistrikt 2009- 2015
- Lokala hälsoskydds-föreskrifter för Nordmalings kommun
- Skyddsområdesbestämmelser för naturreservat och Natura 2000-områden
- Skyddsområdesbestämmelse för vattenskyddsområden
- Nordmalings kommuns översikts- och detaljplaner

2.6 Skyddsnivåer

Områden som omnämns här är enbart riktlinjer. Varje enskilt fall handläggs för sig och bedöms enligt gällande lagstiftning.

2.6.1.1 Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd:

- Vattenskyddsområden för dricksvattentäkter (för aktuell karta se infovisaren)
- Inom samlad bebyggelse där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter samt dricksvattentäkter för tamdjur

2.6.1.2 Hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd:

- 200 m på båda sidor om Öre- och Lögdeälven
- 100 m på båda sidor om vattendrag, sjöar och kustvatten med en status sämre än god enligt VISS
- 100 m från strandkanten i omvandlingsområden längs kuststräckan
- 50 m från övriga vatten

2.6.1.3 När krävs hög skyddsnivå?

Funktionskraven för hög skyddsnivå ställs endast vid nyanläggning och vid upprustning av befintliga avlopp.

2.7 Avloppsanläggningar

2.7.1.1 Exempel på anläggningar som bedöms klara normal respektive hög skydds nivå

Avloppsvatten	Anläggningstyp	Normal skydds nivå	Hög skydds nivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
WC + BDT	Slamavskiljare och infiltration	Ja	Ja, vid särskilt bra markförhållanden (mäktigt sand- eller gruslager)	Nej (dricksvatten)
	Slamavskiljare, markbädd/ minireningsverk	Ibland	Nej	Nej
	Slamavskiljare. Markbädd med efterbehandling	Ja	Nej Ja, om det är efterbehandling med våtmark/damm	Nej Ja med tät markbädd och tät efterbehandling med våtmark/damm
	Slamavskiljare, markbädd och fosforfilter	Ja	Ja	Ja
	Slamavskiljare, markbädd och kemisk fällning	Ja	Ja	Nej
	Slamavskiljare, markbädd, kemisk fällning och efterbehandling	Ja	Ja	Ja
	Slamavskiljare, infiltration och kemisk fällning	Ja	Ja	Nej (dricksvatten)
	Slamavskiljare, minireningsverk och efterbehandling	Beror på produkt	Beror på produkt	Beror på produkt
Torr lösning eller till slutentank/ uppsamling	Torra lösningar med separat BDT	Ja	Ja	Ja
	Sluten tank med separat BDT	Ja	Ja	Ja
	Urinsortande WC med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och infiltration	Ja	Ja	Nej (dricksvatten)
	Urinsortande WC med behandling av urinavlastat avloppsvatten och BDT i slamavskiljare och markbädd	Ja	Nej Ja om markbädden kombineras med efterbehandling	Nej Ja om markbädden är tät och har efterbehandling i form av våtmark/damm
BDT	Slamavskiljare med infiltration/markbädd	Ja	Ja	Ja

2.7.1.2 Egenkontroll

Det är fastighetsägarens ansvar att avloppsanordningen uppfyller miljöbalkens krav, vilket innebär att man måste ha en fungerande egenkontroll. Exempel på detta kan vara serviceprotokoll, inköpskvitton och eventuella provtagningsrapporter.

2.7.1.3 Anläggningar med omfattade skötsel

Väljer fastighetsägaren en avlopps lösning som kräver mer omfattande skötsel, som t.ex. minireningsverk, fosforfälla och kemisk fällning, måste denne kunna uppvisa att anläggningen kommer att skötas på ett sådant vis att kraven uppfylls. Ett exempel på detta kan vara ett serviceavtal med en leverantör.

2.7.1.4 Anläggningar med ny reningsteknik

Teknikutvecklingen för enskilda avlopp går hela tiden framåt. I samband med tillstånd för anläggningar med ny teknik kan krav på provtagningar och tillstånd under begränsad tid ställas.

2.7.1.5 Dimensionering

Även om en anläggning vis provotillfället har en låg belastning ska den dimensioneras för minst fem personer i ett permanentboende. Detta beror på att trenden i landet går från fritidsbostäder till permanentbostäder och för att det underlättar vid ägarbyte.

2.7.1.6 Avloppsanläggningar för BDT-vatten

BDT-vatten (bad-, disk- och tvättvatten) innehåller lägre halter av sjukdomsframkallande mikroorganismer än vatten från en WC. Det kan dock inte betraktas som ofarligt när det gäller mikrobiella föroreningsrisker.

2.8 Bedömning av befintliga anläggningar

Tillsyn av äldre anläggningar sker i samband med inventering och klagomål. För att en befintlig avloppsanläggning ska vara godkänd krävs det längre gående rening än slamavskiljning. Direktutsläpp från slamavskiljare (ex. trekammarbrunn) till öppet vatten, stenkista och dike är inte lagligt. De allmänna råden från Naturvårdsverket (2006:7) ställer krav som gäller vid normal skyddsnivå ska uppnås. Hänsyn tas till husets potentiella utnyttjande.

För anläggningar med enbart BDT-vatten krävs i normalfallet slamavskiljning med två- eller trekammarbrunn och efterföljande rening i form av exempelvis markbädd och infiltration. Eftersom kraven på BDT-anläggningar utgår från smittskydd och BOD (syreförbrukande partiklar), kan enkla befintliga anläggningar godtas om risk för smitta eller i olägenhet i form av lukt eller ohyra inte finns.

2.8.1.1 Befintliga avlopp utan tillstånd

För befintliga anläggningar som saknar tillstånd ska innehavaren göra de undersökningar och redovisningar som krävs vid en ansökan om tillstånd att inrätta anläggningen. Innehavaren ska visa upp att anläggningen är inrättad enligt denna redovisning. Om anläggningen inte uppfyller de krav som ställts beslutas det om förbud mot utsläpp av avloppsvatten från anläggningen. Detta förbud gäller normalt efter två år.

2.8.1.2 Tidskrav för åtgärder av icke godkända avloppsanläggningar

Om avloppsanordningen vid inventering eller klagomål bedöms vara undermålig har fastighetsägaren normalt två år på sig att åtgärda detta. Då en bedömning kan göras att avloppet i dagsläget har en

mycket liten påverkan på människors hälsa eller miljö kan en längre tid än två beviljas för fastighetsägaren att åtgärda sin anordning.

2.9 Gemensamhetsanläggningar och gemensamma avlopp

En gemensamhetsanläggning är en anläggning som används av två eller flera fastigheter och där det finns ett lantmäteribeslut kring fastigheternas rättigheter och skyldigheter kring den gemensamma anläggningen. Fastighetsägarna kan ansöka om att bilda en samfällighetsförening hos Lantmäteriet. Här är det alltså fastigheterna och inte fastighetsägarna som står i avtalet.

En gemensam avloppsanläggning ansöks hos kommunen och kan vara en fördel i områden av samlad bebyggelse där kommunala alternativ saknas. Skillnaden från en gemensamhetsanläggning är att rättigheter och skyldigheter hos de olika fastighetsägarna inte fastslagits.